

عنوان تحقیق:

مکانیابی مراکز ثانویه شهری (مورد مطالعه؛ شهر بناب)

خلیل فردوسی^{۱*}، رسول قربانی^۲

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد شهرسازی دانشگاه آزاد واحد قزوین
gasrahe@gmail.com

۲- دانشیار گروه جغرافیا و برنامه ریزی دانشگاه تبریز gorbani@gmail.com

چکیده:

امروزه با شتاب گرفتن روند توسعه و گسترش شهرها دیگر مرکز اصلی و اولیه شهرها - بویژه شهرهای تک هسته‌ای - که به نوعی در بخش بافت ارگانیک و شاید در مرکز جغرافیایی آن قرار گرفته اند، دیگر توان پذیرش و جواب گویی مراجعه افراد جامعه شهری و روستایی که بخش اعظم نیازهای خود را به اجبار و یا از روی عادت رفتاری، از این بخش از شهر تامین می‌کنند، ندارند. البته این مهم در آینده نه چندان دور پررنگتر نیز خواهد شد. لذا با توجه به پیچیدگی مسائل و عوامل موثر در شکل گیری مراکز شهرها در طول تاریخ شهرنشینی، انتخاب مکان مناسب برای مراکز اقماری پیرامون مرکز اصلی شهر به عنوان هسته های ثانویه تجاری - خدماتی، ناگزیر استفاده از ابزارهای متعدد تصمیم گیری از قبیل: فرآیند تحلیل سلسله مراتبی (AHP) و سیستم اطلاعات جغرافیایی (GIS) را می طلبد. شهر بناب به عنوان یک شهر تک هسته‌ای که در سالهای اخیر از شتاب نسبتاً بیشتری از نظر رشد جمعیت و گسترش کالبدی برخوردار بوده با مسائل ترافیکی در محدوده هسته مرکزی روبرو شده است. در تحقیق حاضر، تلاش شده که با بررسی عوامل موثر در شکل گیری مراکز شهری و با استفاده از مدل AHP برای ارزیابی مکان های مستعد بر اساس شاخص های متعدد، که توان بالقوه برای تبدیل شدن به مراکز ثانویه شهری را دارند، مشخص و بر حسب نیاز اولویت بندی نماییم. بدین منظور معیارهایی از قبیل: دسترسی، سازگاری، فاصله از مرکز اصلی شهر، قابلیت پاسخگویی و پوشش، نقش اجتماعی، تناسب کالبدی و آینده نگری مورد استفاده قرار گرفته و سه مکان مناسب برای این منظور در شهر بناب شناسایی و معرفی شده است.

کلمات کلیدی: فرآیند تحلیل سلسله مراتبی (AHP)، بخش (هسته) مرکزی شهر، هسته های ثانویه شهری، بناب

* این مقاله برگرفته از رساله کارشناسی ارشد نویسنده مسئول، تحت عنوان «مکانیابی و ساماندهی پایانه های روستایی در شهر بناب» به راهنمایی دکتر رسول قربانی و مشاوره دکتر پرویز نوروزیان می‌باشد که در دانشگاه آزاد واحد قزوین، دانشکده معماری و شهرسازی ارائه شده است.